

Innspill til statssekretærens innlegg på NVEs energimerkeseminar 2.2.2012

Energibruk i bygg

Norske bygg står for omtrent 40 prosent av den stasjonære energibruken i Norge. Dette tilsvarer om lag 80 TWh energi i året. Energiforbruket i boliger tilsvarer omtrent 45 TWh altså over halvparten. , mens resten brukes i yrkesbygg og industribygg.

Elektrisitetsbruk i bygg

Sammenlignet med andre land, så bruker nordmenn svært mye strøm i boligene sine. Elektrasitet står for hele 78 prosent av andelen energi i norske husholdninger. Og panelovner er i stor grad vår oppvarmingskilde. I Danmark, Finland og Sverige ligger denne andelen på henholdsvis 20, 35 og 50 prosent.

Energiomlegging

Omlegging til et lavutslippssamfunn krever energieffektivisering og større fleksibilitet i bruk av fornybar energi.

Bygg, boliger og yrkesbygg er en viktig del av denne strategien.

En godt isolert bygningskropp, et effektivt energisystem og en miljøvennlig energibærer er alle viktige elementer i en god bygning.

Det er et stort potensial for å redusere energibruken i bygninger. Gapet er stort mellom de mest og minst effektive byggene, og mellom de gode og de dårlige energiløsningene. På oppvarmingsiden finnes det en rekke gode alternativer til elektrisitet og oljefyring.

Sjøl bor jeg i et 200 år gammel tømmerhus som er restaurert i mange runder , det er skiftet noen dører og vinduer, og vi er for så vidt fornøyd med at huset "puster" som vi sier - men det betyr jo at det trekker litt både her og der - noen hjørner er isolert mer enn andre og noen rom ble restaurert for lenge siden slik at isolasjon mellom etasjene er så som så.

Jeg synes det er viktig at både boligeiere, byggebransjen, forskningsmiljøer jobber offensivt med byggutvikling - her langt mot nord med temperatursvingninger mellom -30 og pluss 30 setter krav til bygningskropper og tekniske løsninger - jeg tror vi vil se ei stor utvikling på dette området

Virkemidlene

Vi kan vel også trygt si at den norske bygningsmassen går i retning av å bruke energien bedre og mer effektivt - sjøl om tempoet kunne vært raskere.

Flere virkemidler er her sentrale:

- Styrkede energikrav i teknisk forskrift sikrer at nye og rehabiliterte bygninger oppfyller strenge krav.
- Miljø- og energirelaterte avgifter gjør det mer lønnsomt å bruke mindre energi og alternative oppvarmingskilder.
- Energiforskrift og energimerking av mange typer energirelaterte produkter bidrar til at for eksempel TVer og oppvaskmaskiner blir mer energieffektive.
- Enova har en rekke programmer der det kan søkes om investeringsstøtte til energiomleggingsprosjekter.
- Utbygging av fjernvarmeinfrastruktur gir alternativer til både nye og eksisterende bygninger.
- Folks interesse og nysgjerrighet er kanskje det viktigste og der er mener vi energimerking av bygg spiller en viktig rolle som informasjonsvirkemiddel.

Energimerkeordningen

Formålet

Jeg ønsker å trekke frem formålet med energimerkeordningen, slik at det er klart for alle:

Energimerkingen av bygninger skal sikre bygningseiere, leietakere og andre

aktører i eiendomsmarkedet grunnleggende informasjon om energitilstanden til bygningen.

Målet er at bygningens energitilstand blir en del av beslutningsgrunnlaget ved kjøp og leie og gi en riktigere verdsetting av boliger og bygninger når disse selges eller leies ut.

Ordningen skal også gi informasjon om mulighetene for forbedring, og skape større interesse for energieffektiviseringstiltak og tiltak for på energianlegget.

Energimerkeordningen er forbrukerinformasjon. Utgangspunktet vårt er at systemet skal være forbrukervennlig. De valgene som har blitt gjort i utformingen er gjort med tanke på at dette skal være mest mulig nyttig for forbrukerne.

Når du selv må involvere deg for å foreta merkingen, øker også bevisstheten omkring betydningen av energieffektivisering, og hvilke muligheter du selv har til å forbedre din bolig. Derfor er det også viktig at ordningen er gratis, slik at terskelen for å registrere er lavest mulig.

For at energimerkeordningen skal bidra til økt kunnskap og oppmerksomhet om energibruk i bygg, må vi nå eieren aktivt (jeg tror noen faser er viktig - ved rehabilitering, ved salg og ved utleie, og ved leie både for utleier og leietaker. I disse sammenhengene er det avgjørende at merkeprosessen anerkjennes som nyttig.

Det energimerket sier noe om, er i hvilken grad bygget etter et standardisert driftsmønster har behov for å få **energi levert**, og i hvilken grad varmebehovet kan dekket med annet enn elektrisitet og fossile energibærere. Ingenting mer. Som forbrukerinformasjon er levert energi den størrelsen som forbrukerne er opptatt av, nemlig hvor mye energi de må regne med å kjøpe når de overtar et bygg.

Tiltak på bygningskroppen (gode vinduerisolasjon, bedre materialer) og energianlegget(solcelleann gir en bedre energikarakter og lavere driftskostnader, i bytte mot høyere investeringskostnader. Energiattesten gir informasjon til kjøpere og leietakere om hvilke valg som er tatt.

Boliger

Som kjent er det et EU-direktiv som ligger til grunn for energimerking av bygg i Europa, og det er ingen andre land som har valgt en slik løsning som vi har.

Vi har valgt en løsning som lar boligeiere legge inn data om sin egen bolig på internett, og få utstedt energiattest gratis! Det er ingen tvil om at vi har valgt en unik tilnærming til energimerking av boliger i Norge. For mange kunne dette i ved første øyekast virke som en lettvint løsning.

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har også stilt spørsmål ved den norske løsningen. ESA hevder at det er i strid med direktivet at boligeiere selv kan legge inn opplysninger om boligen sin og få utstedt en energiattest.

For de som måtte være i tvil: vi har ikke valgt en lettvint løsning. I svarbrevet redegjøres det for at vi er uenig med ESAs tolkning og hvordan direktivets krav er oppfylt. Vi står fast på at løsningen vi har valgt er god, og legger til grunn at den er kommet for å bli.

Ekspertisen ligger innbakt i energimerkesystemet som NVE har utviklet. Det er brukt betydelige ressurser på å bygge opp dette systemet, som er basert på

- standarden for beregning av energiytelse i bygninger,
- bibliotekverdier med energiegenskaper for ulike bygningsegenskaper, og et
- fleksibelt nettbasert verktøy.

Energimerkesystemet er utviklet slik at boligeiere, med utgangspunkt i takstdokumenter og et målebånd, kan legge inn data i energimerkesystemet og få beregnet energiytelsen til sin bolig. De som måtte trenge veiledning eller hjelp til å bruke systemet kan ringe gratis til ingeniørene hos Enova svarer.

Det som er viktig her er at det er observerbar data som legges inn, og at de energiegenskaper som samsvarer med de observerbare dataene ligger til grunn for beregningene etter standarden. Det er energimerkesystemet, ikke boligeieren, som utsteder energiattesten.

Boligeieren går god for de opplysningene som legges inn. Dersom boligeieren velger å legge inn kun få detaljer, velger systemet "typiske verdier" basert på de

hovedopplysningene som er lagt inn. Disse typiske verdiene er med vilje valgt å være på den konservative siden, slik at boligeieren har et insentiv til å legge inn så mange opplysninger han klarer.

God norsk tradisjon – der vi tar eget ansvar for de rette opplysningene - på samme måte som vi gjør det med sjølmedling.

Den som vurderer å kjøpe den boligen, kan kontrollere at opplysningene i energiattesten stemmer med takstdokumenter og ved befaring. NVEs energimerkesystem lagrer alle opplysninger som blir lagt inn, inkludert hvem som har lagt dem inn. Disse opplysningene kan hentes frem ved behov. Å oppgi feilaktig informasjon om boligens energistatus er på lik linje med å gi annen feilaktig informasjon om boligen ved salg.

Så er det en stor fordel med vår løsning, over alle andre løsninger – det er gratis for brukerne. Vi ønsker at ikke bare selgere/utleiere energimerker boligen sin, men også de som har tenkt til å bo i den!

Det er jo gjerne de som bor i boligen som ønsker å se på mulighetene til å gjøre energitiltak, og tiltakslisten gir en god oversikt over hvilke tiltak som kan gjennomføres.

NVE og Enova har også et samarbeidsprosjekt for å utvikle en nettbasert energimerkekalkulator, som tar utgangspunkt i en energiattest for å vurdere effekten av en eller flere tiltak i sammenheng. Dette vil bli et ytterligere verktøy som går lenger i tiltaksanalysen, og gir boligeiere muligheter til å se hvordan de kan forbedre sitt energimerke.

Jeg tror at kostnadsfri energimerking har vært avgjørende for energimerkeordningens utbredelse på boligområdet. I det første året det var i drift, så vi at nærmere 100 000 energiattester ble utstedt. Til sammenlikning ble det solgt kanskje rundt 120 000 boliger i samme periode. Vi skal være forsiktige med å trekke konklusjoner fra dette tallet, siden det nok også var en del boliger som ikke skulle selges som ble merket, men sett i lys av at dette var første året ordningen var trådt i kraft, kan jeg ikke kalle dette annet enn en suksess!

Yrkesbygg

Yrkesbygninger er det andre viktige området for energimerking. Disse bygningene er ofte store og kompliserte. Det er et stort potensial for energiltak innenfor yrkesbygg.

. For energimerking av yrkesbygninger er det derfor nødvendig med faglig innsikt og erfaring for å kunne finne de relevante data og for å kunne anbefale tiltak for forbedring.

De kompetansekravene som har blitt satt for å kunne gjennomføre energimerking av yrkesbygninger er derfor satt høye. NVE har vurdert at slik kompetanse er nødvendig for å gjøre de vurderingene som trengs ved energiberegning og utvelging av tiltak for yrkesbygg.

I Norge skal alle yrkesbygninger over 1000 m² ha energiattesten synlig oppslått til enhver tid. (henger en i første etg her!)

Vi ser altså at mens det er svært mange boliger som har energiattest, gjenstår det mye på yrkesbyggområdet. Ved nyttår var det kun rundt 8000 yrkesbygg som hadde fått energiattest. Når man beveger seg rundt i resepsjonene her i landet er det langt mellom synlige energiattester.

Ved innføringen av ordningen sa NVE at energimerking og energivurdering skal gjennomføres så raskt som mulig, men at NVE i sin tilsyns- og kontrollvirksomhet vil i den første fasen legge hovedvekten på informasjon og veiledning om ordningen, samt bidra til at eiere av yrkesbygg har en konkret plan for å oppfylle pliktene.

Nå kan vi si at den første fasen er i ferd med å løpe ut.

Energivurdering av tekniske anlegg er en ordning som skal stimulere til mer effektiv drift og vedlikehold av slike anlegg. Slike vurderinger er en plikt og bør være en selvfølge for seriøse byggeiere.

De som eier yrkesbygg over 1000 m², som ikke har en synlig oppslått energiattest, må vite at de bryter loven. For de av dere som arbeider med energimerking er det

svært mange yrkesbygg som skal merkes. Her er det et stort marked.

Samtidig ser vi at det er en rekke nye yrkesbyggprosjekter som ligger an til å nå de beste karakterene i energimerkesystemet. Det er positivt at aktørene i markedet er ambisiøse, og ivrige etter å ta steget videre. Jeg tror at disse byggene kommer til å bli svært ettertraktete leieobjekter i markedet.